

בָּהּ אֱלֹהֵיכֶם, וְכַתִּיב (שם יד) בְּנִים אֲתֶם לְהָ. בְּנִים אֲתֶם מִמְשֶׁ, שְׁבָתוֹב (שמותה ד') בְּנֵי בְּכָרִי יִשְׂרָאֵל, וְכַתִּיב (ישעה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אַתְּפָאָר.

לֹא תְשָׁא אֶת שְׁם וְגַוּ. רַبִּי שְׁמֻעֹן פָּתָח, (מלכים ב' ד') וַיֹּאמֶר אֲלֵיכֶם אֲלֵיכֶם אֲלִישָׁע מָה עָשָׂה לְךָ הָגִיד לְךָ מָה יְשָׁלַח בַּבָּיִת. אָמַר לְהָ אֲלִישָׁע, כְּלָום יְשָׁלַח עַל מָה שִׁתְשַׁרְתָּ בְּרִפְתָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? שְׁנַנְנוּ, אָסֹור לְאָדָם לְבָרוּךְ עַל שְׁלֹחַן רִיק, מָה הַטְעָם? מִשּׁוּם שְׁהַבְרָכה שְׁלָמָעַלְהָ לֹא שׂוּרָה בַּמְקוּם רִיק.

וּמִשּׁוּם כֵּה צָרִיךְ אָדָם לְסַדַּר עַל שְׁלֹחַנוּ לְחַם אַחֲרֵי אוֹ יוֹתָר לְבָרוּךְ עַלְיוֹן. וְאִם לֹא יִכּוֹל, צָרִיךְ לְהַשְׁאֵיר מִזּוֹן מִזּוֹן שָׁאָכֵל עַל מָה שִׁיבָּרָךְ, וְלֹא יִמְצָא שָׁמְבָרָךְ בַּרְיַקְנִיָּה.

בֵּין שְׁאָמֵרָה אֵין לְשִׁפְחָתָךְ כָּל בַּבָּיִת כִּי אִם אָסֹור שְׁמַן - אָמֶר, וְדֹאי הַרִּי בְּרָכָה שְׁלָמָה בְּזָה, שְׁפָחוֹב (קהלת ז') טֹוב שְׁם מִשְׁמָן טֹוב. שְׁשָׁם קְדוֹשׁ יָצָא מִשְׁמָן לְהַתְּבָרֵךְ וְלְהַדְלִיק מִנוֹרוֹת קְדוֹשָׁות. מָהוּ הַשְּׁמָן הַזֶּה? (כמו שנאמר (בראשית ב') וְנַהֲרֵר יִצְאֵ מִעְדָּן לְהַשְׁקֹות אֶת הָעָם) רַבִּי יִצְחָק אָמֶר, כִּמו שְׁנָאָמָר (חולמים קל) פְּשָׁמָן הַטֹּוב עַל הַרְאָשׁ וְגַוּ. רַבִּי אַלְעָזָר אוֹמֶר, אַלְיָן טְוִרִי אָלְיָן הַרְאָשׁ וְזַה.

אָמֶר רַבִּי שְׁמֻעֹן, טֹוב שְׁם, כִּמָּה טֹוב שְׁם עַלְיוֹן שְׁלָמָנוֹת עַלְיוֹנות קְדוֹשָׁות כְּשַׁבְּלָן מְאִירוֹת מִשְׁמָן טֹוב, כִּמו שְׁאָמְנוּנוּ. וְאָסֹור לְאָדָם לְהַזְּפִיר אֶת שְׁם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרִיקְנִיָּה. שְׁכַל מֵי שְׁמַנְזִיר אֶת שְׁם קְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרִיקְנִיָּה, טֹוב לוֹ שְׁלָא נְבָרָא. רַבִּי אַלְעָזָר אָמֶר, לֹא צָרִיךְ

בַּיּוֹם אֱלֹהֵיכֶם. וְכַתִּיב (דברים יד) בְּנִים אֲתֶם לְיִיְהָ. בְּנִים אֲתֶם מִמְשֶׁ. דְּכַתִּיב, (שמות ד') בְּנֵי בְּכָרִי יִשְׂרָאֵל. וְכַתִּיב (ישעה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אַתְּפָאָר.

לֹא תְשָׁא אֶת שְׁם וְגַוּ. (שמות כ') רַי' שְׁמֻעֹן פָּתָח, (מלכים ב' ד') וַיֹּאמֶר אֲלֵיכֶם אֲלִישָׁע אֲלִישָׁע מָה עָשָׂה לְךָ הָגִיד לְךָ מָה יְשָׁלַח בַּבָּיִת. אָמַר לְהָ אֲלִישָׁע, כְּלָום אִתְּךָ עַל מָה דִתְשְׁרִי בְּרִכְתָּא דְקֹדְשָׁא בָּרוּךְ הוּא, דְתַגְנִינָן אָסֹור לֵיהֶ לְבָרָךְ נָשָׁ, לְבָרָךְ עַל פְּתֹורָא רִיקְנִיא. מַאֲיִ טַעַמָּא. מִשּׁוּם דְּבָרִכָּתָא דְלָעִילָא, לֹא שְׁרֵי בָּאָתָר רִיקְנִיא.

וּבְגִינִי פָּךְ, בָּעֵי בָר נָשָׁ לְסִדְרָא עַל פְּתֹורִיה, חָדָנהֶמָּא, או יִתְיִיר, לְבָרָךְ עַלְיוֹן. וְאֵי לֹא יִכּוֹל, בָּעֵי לְשִׁירָא מְהֹהוּא מִזּוֹנָא דְאָכָל, עַל מָה דִיבָרָךְ. וְלֹא יִשְׁתַּבְחַ דִיבָרָךְ בְּרִיקְנִיא. בֵּין דָאָמָרָה, אֵין לְשִׁפְחָתָךְ כָּל בַּבָּיִת כִּי אִם אָסֹוד שְׁמַן. אָמֶר וְדֹאי הָא בְּרִכְתָּא שְׁלִימְתָא בָּהָאִי, דְּכַתִּיב, (קהלת ז') טֹוב שְׁם מִשְׁמָן טֹוב. דְשָׁמָא קְדִישָׁא מִשְׁמָן נְפָקָא, לְאַתְּבָרָכָא, לְאַדְלָקָא בּוֹצְנִין קְדִישָׁין. מַאֲיִ שְׁמָן ذָא. (כמָה רַאת אָמֶר בְּרִאשָׁת ב') וְנַהֲרֵר יִצְאֵ מִעְדָּן לְמַשְׁקֹות אֶת פָּנוּן) רַי' יִצְחָק אָמֶר, קְמָה דְתַאֲתָא עַל הַטֹּוב עַל הַרְאָשׁ וְגַוּ. רַי' אַלְעָזָר אוֹמֶר, אַלְיָן טְוִרִי דְאַפְרֵסְמָוֹנָא דְכִיא.

אָמֶר רַי' שְׁמֻעֹן, טֹוב שְׁם, כִּמָּה טֹוב שְׁמָא עַלְאהֶ, דְבִיצְנִין עַלְאלִין קְדִישָׁין, בְּפָלָהו נַהֲרֵין מִשְׁמָן טֹוב, כִּמָּה דְאַמִּינָא. וְאָסִיר לֵיהֶ לְבָר נָשָׁ, לְאַדְבָּרָא שְׁמִיה דְקֹדְשָׁא בָּרוּךְ הוּא בְּרִיקְנִיא. דָכְל מָאן דְאַכְבָּר שְׁמָא דְקֹדְשָׁא בָּרוּךְ הוּא בְּרִיקְנִיא, טָב לֵיהֶ דְלָא אַתְּבָרִי.

רַבִּי אַלְעָזָר אָמֶר, לֹא אַצְטְּרִיךְ לְמִדְבָּר שְׁמָא קְדִישָׁא אַלְאָ בְּתַר מֶלֶת. (ד')

להזכיר את השם הקדוש, אלא אמר דבר. שהרי השם הקדוש לא נזכר בתורה אלא אמר שני דברים (כלומר על דבר), שכתוב

בראשית בראש אליהם.

רבי שמעון אמר, לא נזכר שמו הקדוש אלא על עולם שלם. כתיב, (בראשית ב) שפטות (בראשית ב) ביום עשות ה אלהים ארץ ושמיים. مكان שלא להזכיר את השם הקדוש ביריקנות. וכתו לא תשא את שם בריקנות. וכתו לא תשא את שם ה אלהיך לשוא. כתוב לא תשא את שם האליהיך לשוא. שלא להזכיר שם הקדוש ביריקנות, אלא בברכה או בתפלה.ומי שמנופר השם הקדוש ביריקנות, שלא בברכה או בתפלה, באשר נשמרו עצמאו ומפניו עיתדים להפרע מפניו ולנקם מפני גנבות, שבתו כי לא ינקה ה את אשר יש אשם לו לשוא).

ושנינו, אמר רבי יוסי, מהו ברכה. שמא ברכה? השם הקדוש. משום שמננו נמצאת הברכה לכל העולם, והברכה לא נמצאת על מקום ריק ולא שורה עליו. זהו שפטות לא תשא את שם ה אלהיך לשוא.

ובור את יום השבת לקדשו. רבי יצחק אמר, כתוב (שם א) ויברך אלהים את יום השבעה, וכתו (שם ח) ששת ימים תקלטהו ובין שלא נמצא בו מזונת, אזו

ברכה נמצאת בו?

אלא קה שנינו, כל הברכות שלמעלה ושלמטה תלויות ביום השבעה. ושנינו, לפה לא נמצא מן ביום השבעה? משום שמאו יום מתברכים כל ששת הימים העליונים, וכל אחד ואחד נומן מזונו למטה, כל אחד ביום, מאותה ברכה שמתברכים ביום השבעה.

ומשום לכך, מי שהוא בדרגת האמונה, אריך לסתך שלחן ולתקן סעודת ביליל שבת כדי

פ"ח ע"א) (כלומר על מלך) דהא שמא קדישא, לא ארכבר באורייתא, אלא בתר תרין מלין, כתיב בריאות ברא אלהים.

רבי שמעון אמר, לא ארכבר שמא קדישא, אלא על עולם שלם. כתיב, (בראשית ב) ביום עשות יי אלהים ארץ ושמיים. مكان, דלא לארכבר שמייה קדישא בירקניא. כתיב לא תשא את שם יי אלהיך לשוא. (ס"א כתיב לא תשא את שם יי אלהיך לשוא דלא לארכבר שמייה קדישא בירקניא אלא בברכתה או בצלותה ומאו לארכבר שמייה קדישא בירקניא דלא בברכתה או בצלותה כר נשמה נפקא מניה ומניין לאחרעא מניה ולנקמה מניה נוקמי דכתיב כי לא ינקה יי אלהיך לשוא)

וتنין, אמר רבי יוסי, מהו ברכה. שמא קדישא. בגין דמייה משתבח ברכתה, לכל עולם. וברכתה לא אשתחב על אחר ריקניא, ולא שריריא עליוי, הדא הוא. כתיב לא תשא את שם יי אלהיך לשוא.

ובור את יום השבת לקדשו. (שמות כ) רבי יצחק אמר, כתיב (שמות כ) ויברך אלהים את יום השבעה, וכתיב במן (שמות ט) ששת ימים תקלטהו ביום השבעה ששת ימים שבת לא היה בו. בין דלא משתבח בה מזוני, מה ברכתא אשתחב בה.

אלא בכוי תנא, כל ברכתן דלעילא ותפא, ביום שבעה פלין. ותנא, אמאי לא אשתחב מנא ביומה שבעה, משום דההוא יומא, מתקברבן מיגיה כל שיטתא יומין עלאין, וכל חד וחד יהיב מזוגיה למתטא, כל חד ביוםוי, מה היא ברכה דמתקברבן ביומה שבעה.

ובגני כה, מאן דאייה בדרגן דמיימנותא, בעי לסתך פתורה, ולאתקנא סעודתא בליליא דשבתא, בגין דיתפרק פתורה, כל